

Dagsordens punkt 3:

Årsberetninger og regnskaper for 2018

FAGFORBUNDETS ÅRSBERETNING 2018

Virksomhetens art

Fagforbundet er det største fagforbundet i Norge, med 366 247 medlemmer pr. 31.12.18. 79,2 % av medlemmene er kvinner. Fagforbundet er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge (LO). Fagforbundet organiserer arbeidstakere i kommunale, fylkeskommunale, private og offentlige virksomheter og i sykehusene.

Fagforbundets oppgaver er å fremme og samordne medlemmenes faglige, økonomiske, yrkesfaglige, sosiale og kulturelle interesser. I en organisasjon som Fagforbundet vil og skal ambisjonene til enhver tid overstige mulighetene. Dette tilsier at hovedtilnærmingen må være en konsentrasjon om de viktigste oppgavene. I forbundets strategiplan for 2018 har hovedprioriteringene vært arbeidsliv, tariff og pensjon, offentlige tjenester i egenregi, verve, aktivisere og beholde, ideologisk skolering og organisasjonsbygging og fag- kompetanse og yrkesutvikling. De viktigste endringene i kostnadene i 2018 er knyttet til økt ressursbruk til disse områdene, samt bortfall av kostnader knyttet til landsmøtet og landskonferansene i yrkesseksjonene samt stortingsvalget.

Fagforbundet driver ikke selv med virksomhet knyttet til forskning og utvikling. Forbundet bidrar imidlertid finansering av slike prosjekter, bla gjennom LO`s utrednings- og forsknings-prosjekter.

Strategiplanen er landsstyrets prioriteringer av de oppgavene som hele organisasjonen skal samles om. For 2019 er de strategiske valg og prioriteringer følgende:

- Arbeidsliv, tariff og pensjon
- Offentlige tjenester i egenregi
- Tariffmakt, organisering og organisasjonsbygging
- Ideologisk skolering
- Fag- kompetanse og yrkesutvikling
- Valgkamp og faglig-politisk påvirkning

Konsernet består foruten Fagforbundet av Fagakademiet, Forbundshuset AS og Kommunekonsult AS. Fagakademiet er en av Norges største tilbydere av kurs, konferanser og studier til ansatte i kommunal og offentlig sektor, samt private tjenesteleverandører til offentlig sektor. Den norske Legeforening sa opp sitt medeierskap i Fagakademiet fra 01.01.18. Det ble avtalt 6 måneders oppsigelsestid, dvs frem til 30.06.18 og at Legeforeningen skulle betale en kompensasjon på kr 200 000. Eiendomsselskapet Forbundshuset AS er knyttet til Fagforbundets behov for kontorlokaler. Kommunekonsult AS sin virksomhet var å tilby kommuner, fylkeskommuner, kommunale virksomheter og statlige foretak rådgivning knyttet til deres arbeid med utvikling, omstilling og effektivisering av sin virksomhet. I 2018 har det ikke vært virksomhet i Kommunekonsult AS. Fagforbundet er lokalisert med hovedkontor sentralt i Oslo og kompetansesentre i Skien, Lillesand, Stavanger, Bergen, Trondheim, Tromsø, Oslo og et kompetansesenter for østlandsfylkene i Oslo. Datterselskapene Fagakademiet og Kommunekonsult AS er lokalisert i Oslo, mens Forbundshuset AS er lokalisert i Tromsø.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift. Forbundsstyret har vurdert finansiell stilling, resultatet for 2018 og konsernets planer fremover og mener at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

Arbeidsmiljø og personale

Fagforbundet har 361 ansatte pr 31.12.18, dette inkluderer heltidstillitsvalgte på nasjonalt nivå. For konsernet er antallet 384. Valgte ved fylkeskretsene kommer i tillegg til det oppgitte antallet.

Arbeidsmiljøutvalget har avholdt 6 møter i 2018. Samarbeidet med de ansattes organisasjoner er konstruktivt.

I 2018 er det rapportert 3 mindre arbeidsuhell. Uhellene har ikke resultert i skader av større omfang. Avvikene er utbedret.

Ved utgangen av 2018 var sykefraværet i Fagforbundet 6,48%. Fordelt på 7,72% for kvinner og 3,86% for menn. Sykefraværet har gått opp fra 2017. Enkelte avdelinger og enheter har hatt høyt sykefravær i 2018. I vedtatt HMS plan for 2019 er målene særlig rettet om tiltak for å se på og redusere sykefraværet

Fagforbundet har hatt og vil fortsette å ha stor oppmerksomhet på forebyggende arbeid for å redusere antall sykedager. Fagforbundet har en aktiv oppfølging av de sykemeldte og tilrettelegger arbeidsplassen der det er behov for dette.

Miljørapportering

Fagforbundet forurenses ytre miljø i liten grad utenom i forbindelse med reisevirksomhet. Et viktig bidrag til redusert CO2 utslipp skjer gjennom at det i hvert enkelt tilfelle vurderes om møtet kan avvikles som en videokonferanse. Denne løsningen utvides slik at de blir enklere å delta på møte nesten overalt. Når det gjelder utenlandsreiser har de interne reglene vært slik, at det skal foreligge et vedtak i forbundsstyrets arbeidsutvalg.

I 2018 startet arbeidet med å skifte belysning på kontorer og i fellesarealer. Det er beregnet at vi vil redusere energien til belysning med ca 50% når hele tiltaket er gjennomført.

Forbundet kildesorterer avfall i 9 fraksjoner. Emballasje gjenbrukes så langt det er mulig til egne utsendelser. Det er stort fokus på «internkontroll-mat» (IK mat), og det vektlegges bruk av kortreiste produkter særlig ved representasjon og andre arrangementer i eget bygg.

En gradvis overgang til digitale brosjyrer gir både økonomiske og miljøgevinster. Det kastes fremdeles mer trykket materiell enn ønskelig, og dette er et arbeid som har kontinuerlig fokus.

Når større mengder avfall skal avhendes kildesorteres vi så langt det er mulig. Dette gjelder særlig utrangerte møbler og trykket materiell.

Multifunksjonsmaskiner er standard innstilt på 2-sidig utskrift. Forbundet bruker «print on demand» prinsippet, det vil si at maskinene først printer når en gjør en aktiv handling ved multifunksjonsmaskinen, noe som har redusert antall utskrifter. I tillegg er alle refill av tonere miljømerket og returneres i egne beholdere.

Alle gamle servere, telefoner, nettbrett, PC'er (bærbare og stasjonære), samt skjermer sendes til resirkulering.

Programvare for overvåking og vedlikehold av både linjer og utstyr medfører mindre reisevirksomhet.

Flere servere gjøres virtuelle hvilket betyr at man kan ha flere servere på en og samme fysiske server. Det spares da på både strøm, fysisk utstyr og behov for kjøling

Likestilling

Fagforbundet er en arbeidstakerorganisasjon med sterkt kvinne­dominert medlemsmasse. Likestillingsarbeid er fastsatt i forbundets vedtekter, prinsipp- og handlingsprogram og følges opp i det løpende arbeidet. Vedtektenes bestemmelser om kjønnsrepresentasjon ved valg og oppnevninger er i varetatt.

Fagforbundets styre består av 21 personer 58 % kvinner og 42 % menn. Blant de ansatte er 32% menn og 68 % kvinner. Det er god kjønnsmessig balanse blant administrative ledere med 13 kvinner og 8 menn. Kompetansesentrene har 4 kvinnelige og 4 mannlige ledere. Det er 22 kvinner og 3 menn som arbeider deltid.

Fagforbundets lønns­system er kjønnsnøytralt. Det er basert på en objektiv vurdering av den enkelte stilling på grunnlag av de definisjoner som er angitt for hver lønnsgruppe. Fagforbundet skal ikke være lønnsledende, men ha medarbeidere som lønnes riktig og rettferdig i et forutsigbart system etter Fagforbundet sin tariffavtale mellom AAF/HK samt Fagforbundet ansatte og Norsk Journalistlag.

Begge kjønn skal ha lik mulighet til videreutdanning og deltakelse i kompetansehevende tiltak.

Beregnet gjennomsnittlig årslønn utgjør kr 630 019. Gjennomsnittslønn for kvinner er kr 594 803, for menn kr 705 528. Den gjennomsnittlige årslønnen er beregnet ut fra den enkeltes årslønn pr 31.12.18. Differansen skyldes at det er overvekt av kvinner i kontor - og merkantile stillinger.

Diskriminering

Fagforbundet bygger sin virksomhet på arbeiderbevegelsens prinsipper om frihet, likhet og solidaritet. Fagforbundets verdier er omtanke, solidaritet og samhold. Denne grunnleggende ideologiske forankringen gjenspeiles i de etiske krav vi stiller til det arbeid hver enkelt utfører til beste for Fagforbundets medlemmer. Likeverd er et gjennomgående prinsipp for Fagforbundet, uavhengig av etnisk eller kulturell bakgrunn, seksuell legning, religion eller livssyn. Fagforbundet har vedtatt etisk standard. Fagforbundet arbeider aktivt, målrettet og

planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i egen organisasjon på følgende områder:

- Innføring i forbundets etiske holdninger og forebygging av mobbing, diskriminering og trakassering herunder seksuell trakassering tydeliggjøres i forbundets tillitvalgtsopplæring og lederutvikling.
- Rekruttering og forfremmelse - gjennom rekrutteringspolitikken er det ønskelig å sikre variasjon i alder og kjønn, å fremme likestilling mellom kjønnene, å rekruttere medarbeidere med minoritetsbakgrunn og legge til rette for at folk med redusert funksjonsevne ikke utstøtes eller hindres i ansettelse.
- Opplæring og kompetanseutvikling - ivaretas gjennom medarbeidersamtaler og at opplæring tilrettelegges den enkelte gjennom felles kurs, eller kurs tilpasset den enkelte.
- Ansatte med nedsatt funksjonsevne - det arbeides aktivt med tilrettelegging av arbeidsplassen, tilpassing av arbeidsoppgaver og fleksible ordninger for arbeidstid og arbeidssted.
- Språklig tilrettelegging - gjennom tilbud om språkkurs.
- Tilrettelegging ved graviditet, forelderfravær og andre omsorgsoppgaver - følger inngåtte tariffavtaler.
- Kulturelle og religiøse minoriteter - det legges til rette for fri på de ulike religiøse helligdagene.
- Seniorpolitikk - ivaretas med egne tiltak, som tilrettelegging av arbeidsoppgaver, ekstra fridager fra det året man fyller 61 og 62 år.
- Trakassering og diskriminering - forebygges bl.a. gjennom Rasismefri sone - et konsept hvor Forbundet har forpliktet seg til å ta henvendelser om rasisme og diskriminering på alvor og tydelig markere at alle er velkomne uansett hudfarge, religion eller kulturell bakgrunn.
- Lønnsforhold og arbeidstid - ivaretas gjennom gjeldene tariffavtaler.

Økonomi og finansiell risiko

Fagforbundet benytter foreløpig regnskapsstandard om god regnskapskikk for ideelle organisasjoner og har valgt å vise aktivitetstall presentert i note.

Driftsinntektene i forbundsregnskapet er 1 431,6 mill.kr. Av dette beløpet utgjør kontingentinntektene 1 023,4 mill.kr, som er en økning på 49,5 mill.kr. Gjennomsnittlig antall yrkesaktive har økt med 1 931 til 223 421. De totale driftskostnadene er 1 311,1 mill.kr som er 63,8 mill.kr lavere enn i 2017. Dette har blant annet sammenheng med bortfall

av kostnader til landsmøtet og landskonferansene i yrkesseksjonene, valgkampbevilgninger samt fornying av samarbeidsavtalen med Norsk Folkehjelp.

Driftsoverskuddet er på 120,4 mill.kr. Årsresultatet viser et overskudd på 127,5 mill.kr, mot et overskudd på 8,2 mill.kr i 2017.

Konsernregnskapet består av driftsinntekter på 1 461,9 mill.kr, og driftskostnader på 1 352,2 mill.kr. Det gir et driftsresultat på 109,7 mill.kr.

Fagakademiet hadde en omsetningen på 26,5 mill.kr. i 2018, som er en økning på 2 mill.kr, eller 8,1 %. Regnskapet viser et driftsresultat på minus 3,5 mill.kr. Etter finansposter på 0,2 mill.kr har Fagakademiet et årsresultat på minus 3,3 mill.kr, som er på høyde med budsjettet. Endringen i driftsresultat fra 2017 viser en framgang på 1,4 mill.kr. De faste kostnadene øker med 0,4 mill.kr eller 1,6 % fra 2017 til 2018.

Det er en økning på 10 % i gjennomførte kompetansetiltak fra 2018, med totalt 11 479 deltakere. Det offentlige markedet som Fagakademiet operer innenfor er stort med mange muligheter, men samtidig er det hard konkurranse. Fagakedemiets eier har strategiske målsettinger om økt kompetanseutvikling innen 1. linjetjenesten og deres ledere. Det er et strategisk mål som Fagakademiet med fordel kan bli en mer aktiv part i. Det vil gi Fagakademiet muligheter til å vokse de neste årene.

Fagforbundets totale eiendeler utgjør 1 191,7 mill.kr. Av dette utgjør egenkapitalen 948,7 mill.kr, det vil si 80 %. Konsernets totale eiendeler utgjør 1 214,9 mill.kr. Av dette er egenkapitalen 948,7 mill.kr, det vil si 78 %. Det må imidlertid tas hensyn til at Fagforbundet har et ikke bokført estimatavvik for pensjoner på 374,7 mill.kr. I konsernregnskapet er estimatavviket på 404,5 mill.kr.

Sum omløpsmidler for Fagforbundet beløper seg til 752,3 mill.kr. Dette er hovedsakelig fordelt med 450,2 mill.kr i bankinnskudd, 242 mill.kr i fondsplasseringer. Det fremgår av forbundets vedtekter at forbundets midler anbringes slik at de kan realiseres hurtig. Det vurderes at det er liten risiko knyttet til disse plasseringene. Sum omløpsmidler for konsernet beløper seg til 774,6 mill.kr.

I henhold til konfliktfondets retningslinjer skal fondets midler brukes til å støtte medlemmer under godkjent arbeidsstans. I 2018 ble konfliktfondet belastet med kr 256 620. For at konfliktfondet skal oppfylle disse retningslinjene skal det ha en dekning på kr 1 500 for hvert yrkesaktivt medlem. Beløpet har imidlertid vært det samme siden etableringen av Fagforbundet. Hvis verdien av beløpet skulle fulgt lønnsutviklingen skulle det vært på ca kr 2 500 pr yrkesaktivt medlem. I forbindelse med disponering av årsresultatet for 2018, foreslås det at fondet tilføres 122 mill.kr. Det innebærer at konfliktfondet ved utgangen av 2018 har en beholdning på 456,7 mill.kr, slik at dekningen er rundt kr 2 000 pr yrkesaktiv.

Forutsatt stabile inntekter, god verving og fortsatt god økonomistyring, vil det kunne være mulig å ha en langsiktig driftsmessig balanse.

Forbundets investeringsstrategi ble vedtatt i forbundsstyrets møte 14.01.2015. Fagforbundet har i henhold til denne strategien plassert midler i ulike fond, med hovedvekt på obligasjon og pengemarked med begrenset risiko. Plasseringen ble økt med 65 mill.kr etter vedtak i

forbundsstyret 15.05.18, og var pr. 31.12.18 bokført med 242 mill.kr. Fagforbundet påtar seg finansiell risiko gjennom disse plasseringene.

Forbundet har en solid egenkapital, som gir forbundet et visst handlingsrom.

Årsresultat og disponeringer

Årsresultatet viser et overskudd på 127,4 mill.kr som tilføres egenkapitalen.

31. desember 2018
16. mai 2019

Mette Nord
Forbundsleder

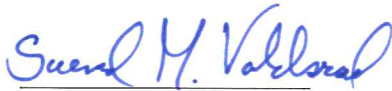
Odd Haldgeir Larsen

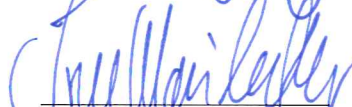
Sissel Merete Skoghaug

Anne Green Nilsen

Svend Morten Voldsrud

Iren Mari Luther

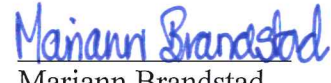
May-Britt Sundal

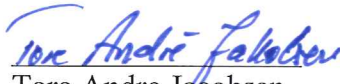
Stein Gulbrandsen

Trond Finstad

Mariann Brandstad

Tore Andre Jacobsen

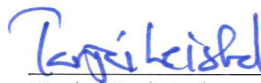
Helene Harsvik Skeibrok

Roger Dehlin

Trude Rosnes Haukås

Tarjei Leistad

Bente Stokker Knutsen

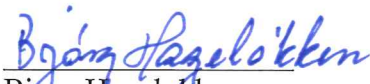
Trond Helland

Hilde Kristin Bernhardsen

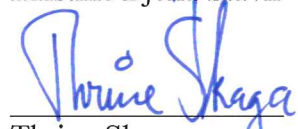
Kristine Bjella Stavn

Bjørg Hageløkken

Mats Monsen

Thrine Skaga
Konst. administrativ leder

FAGFORBUNDETS ÅRSREGNSKAP 2018

Fagforbundet		Resultatregnskap (tall i tusen)		Konsern	
2017	2018		<i>Note</i>	2018	2017
Driftsinntekter					
1 376 281	1 431 585	Driftsinntekter	3	1 461 882	1 404 693
<u>1 376 281</u>	<u>1 431 585</u>	Sum driftsinntekter		<u>1 461 882</u>	<u>1 404 693</u>
Driftskostnader					
498 686	512 542	Forsikrings/kontingentkostnad	3	512 542	498 686
352 463	318 618	Lønnskostnader	4,5	345 445	377 997
14 543	15 802	Avskrivninger	6	16 849	15 576
509 236	464 183	Annen driftskostnad	17	477 352	523 220
<u>1 374 929</u>	<u>1 311 144</u>	Sum driftskostnader		<u>1 352 188</u>	<u>1 415 479</u>
<u>1 353</u>	<u>120 441</u>	Driftsresultat		<u>109 694</u>	<u>-10 786</u>
Finansinntekter og (-) finanskostnader					
136	136	Renteinntekt fra foretak i samme konsern		0	0
3 841	4 724	Annen renteinntekt		4 938	4 068
16 071	14 116	Annen finansinntekt		14 122	16 076
-13 123	-11 759	Kostnad ved investeringer i datterselskaper	7	0	0
0	-1	Annen rentekostnad		-518	-605
0	-197	Annen finanskostnad	8	-271	0
<u>6 924</u>	<u>7 019</u>	Netto finansinntekt		<u>18 270</u>	<u>19 539</u>
<u>8 277</u>	<u>127 460</u>	Resultat før skattekostnad		<u>127 963</u>	<u>8 753</u>
<u>59</u>	<u>86</u>	Skattekostnad	11	<u>589</u>	<u>535</u>
<u>8 218</u>	<u>127 374</u>	Årets resultat		<u>127 374</u>	<u>8 218</u>

Fagforbundet		Balanse pr. 31. desember (tall i tusen)		Konsern	
2017	2018		Note	2018	2017
		Anleggsmidler			
		Varige driftsmidler			
247 684	232 142	Tomer, bygninger og annen fast eiendom	6	263 580	279 462
26 650	23 800	Programvare, inventar, kontormaskiner, o.a.	6	23 800	26 650
<u>274 334</u>	<u>255 942</u>	Sum varige driftsmidler		<u>287 380</u>	<u>306 112</u>
		Finansielle anleggsmidler			
29 055	27 495	Investeringer i datterselskap	7	0	0
8 985	8 985	Lån til foretak i samme konsern	10	0	0
72 991	76 664	Investering i aksjer og andeler	8	76 664	72 991
58 758	25 035	Ansvarlig lån og andre fordringer	9	26 880	60 404
42 648	45 240	Pensjonsmidler	5	49 436	46 313
<u>212 436</u>	<u>183 418</u>	Sum finansielle anleggsmidler		<u>152 980</u>	<u>179 709</u>
<u>486 770</u>	<u>439 361</u>	Sum anleggsmidler		<u>440 360</u>	<u>485 821</u>
		Omløpsmidler			
		Fordringer			
8 338	2 682	Kundefordringer	10	3 802	9 384
15 300	57 486	Andre fordringer		57 762	15 427
<u>23 638</u>	<u>60 168</u>	Sum fordringer		<u>61 564</u>	<u>24 811</u>
		Investeringer			
179 217	242 004	Markedsbaserte finansielle omløpsmidler	8	242 004	179 217
		Bankinnskudd, kontanter			
431 953	450 169	Bankinnskudd, kontanter	2	471 016	457 602
<u>634 808</u>	<u>752 341</u>	Sum omløpsmidler		<u>774 585</u>	<u>661 630</u>
<u>1 121 579</u>	<u>1 191 702</u>	Sum eiendeler		<u>1 214 945</u>	<u>1 147 451</u>

Fagforbundet		Balanse pr. 31. desember (tall i tusen)		Konsern	
2017	2018			2018	2017
		Opptjent egenkapital	Note		
<u>821 328</u>	<u>948 702</u>	Annen egenkapital	13	<u>948 702</u>	<u>821 328</u>
<u>821 328</u>	<u>948 702</u>	Sum opptjent egenkapital		<u>948 702</u>	<u>821 328</u>
<u>821 328</u>	<u>948 702</u>	Sum egenkapital		<u>948 702</u>	<u>821 328</u>
		Gjeld			
110 843	82 176	Pensjonsforpliktelser	5	83 600	112 138
22 328	16 708	Andre avsetninger for forpliktelser	12	16 708	22 328
0	0	Utsatt skatt	11	869	366
<u>133 171</u>	<u>98 884</u>	Sum avsetning for forpliktelser		<u>101 177</u>	<u>134 832</u>
		Annen langsiktig gjeld			
<u>0</u>	<u>0</u>	Gjeld til kredittinstitusjoner	18	<u>16 000</u>	<u>18 500</u>
<u>0</u>	<u>0</u>	Sum annen langsiktig gjeld		<u>16 000</u>	<u>18 500</u>
		Kortsiktig gjeld			
49 323	28 066	Leverandørgjeld	10	28 551	50 452
53	66	Betalbar skatt		66	53
24 987	22 713	Skyldige offentlige avgifter		24 428	26 662
52 316	50 862	Annen kortsiktig gjeld		53 612	55 223
40 401	42 409	Gjeld til fagforeningene		42 409	40 401
<u>167 080</u>	<u>144 115</u>	Sum kortsiktig gjeld		<u>149 066</u>	<u>172 791</u>
<u>300 251</u>	<u>243 000</u>	Sum gjeld		<u>266 243</u>	<u>326 123</u>
<u>1 121 579</u>	<u>1 191 702</u>	Sum egenkapital og gjeld		<u>1 214 945</u>	<u>1 147 451</u>

Fagforbundet		Kontantstrømpoppstilling (tall i tusen)	Konsern	
2017	2018		2018	2017
8 277	127 460	Ordinært resultat før skattekostnad	127 963	8 753
-21	-53	Betalt skatt	-53	-21
-4 283	-6 480	Gevinst/tap ved salg anleggsmidler	-6 480	-4 283
0	-3 672	Reversering nedskrivning aksjer	-3 672	0
-6 715	2 238	Verdiendring markedsbaserte aksjer	2 238	-6 715
14 543	15 802	Ordinære avskrivninger	16 849	15 576
-2 321	5 656	Endring i kundefordringer	5 582	-1 257
25 901	-20 851	Endring i leverandørgjeld	-21 495	25 170
692	-31 259	Forskjeller mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	-31 661	1 428
3 122	1 559	Tilbakeføring resultat ved bruk av EK metode	0	0
28 347	-49 979	Endring i andre tidsavgrensninger	-50 246	27 820
67 542	40 421	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	39 025	66 472
-1 023	-9 783	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-10 490	-1 023
4 283	18 854	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	18 854	4 283
-80 000	-65 000	Netto utbetaling ved investering i markedsbaserte omløpsmidler	-65 000	-80 000
-5 089	33 723	Ut-/innbetalinger ved utlån	33 524	-5 273
-81 828	-22 206	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-23 112	-82 012
0	0	Nedbetaling lån	-2 500	-6 507
0	0	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-2 500	-6 507
-14 286	18 216	Netto endring av kontanter	13 414	-22 048
446 239	431 953	Kontanter per 1.1	457 602	479 650
431 953	450 169	Kontanter per 31.12	471 016	457 602

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk. Fagforbundet har valgt å benytte foreløpig regnskapsstandard om god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Forbundet har valgt å benytte artsinndelt regnskapsoppstilling. Aktivitetstall er presentert i note 15.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet består av morselskapet - Fagforbundet og datterselskapene Forbundshuset AS, Fagakademiet og Kommunekonsult AS. Konsernregnskapet utarbeides etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapet følger de samme regnskapsprinsipper som morselskapet. Interne transaksjoner, fordringer og gjeld elimineres. Konsernets sammensetning ved årsskiftet fremgår av note 7.

Datterselskap

Datterselskapene vurderes etter egenkapitalmetoden i forbundsregnskapet. Morselskapets andel av resultatet er basert på de investerte selskapenes resultat etter skatt med fradrag for interne transaksjoner og eventuelle avskrivninger på merverdi som skyldes at kostpris på aksjene var høyere enn den ervervede andelen av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er resultatandelene vist under finansposter, mens eiendelene i balansene er vist under finansielle anleggsmidler.

Inntekter

Medlemskontingenten er resultatført når de er opptjent. Opptjeningstidspunktet anses å være tidspunktet medlemmet betaler, enten dette skjer til arbeidsgiver eller til Fagforbundet direkte. Kontingent som ikke er betalt til arbeidsgiver eller forbundet ved avleggelse av årsregnskapet, anses å være en betinget inntekt og er, i samsvar med Norsk Regnskapsstandard nr. 13 om usikre forpliktelser og betingede eiendeler, ikke inntektsført. Et estimat for opptjente betingede inntekter er ansett som så usikkert at det ikke er hensiktsmessig å gi informasjon om dette. Øvrige inntekter er periodisert og resultatført etter opptjeningsprinsippet, det vil si når varen eller tjenesten ansees som levert.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år samt poster som knytter seg til kontingentområdet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi, og verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende med fradrag for avsetning til tap basert på individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over 3 år. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under

driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Pensjoner

Forbundet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning iht lov om obligatorisk tjenestepensjon. Forbundets pensjonsordninger tilfredsstiller disse kravene. Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsperiode. Det samme gjelder estimatavvik i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor). For usikrede servicepensjoner kostnadsføres årets endring i sin helhet.

Finansielle anleggsmidler

Finansielle anleggsmidler er bokført til kostpris. I den grad det foreligger verdifall til under bokført verdi og verdifallet ikke kan anses som forbigående, blir verdien nedskrevet. Fagforbundet og konsernselskapene benytter ikke sikringsinstrumenter.

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Børsnoterte aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer som inngår i en handelsportefølje vurderes til virkelig verdi (børskurs) på balansedagen. Vurderingsprinsippet innebærer at både urealiserte tap og gevinster resultatføres.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Note 2 – Bankinnskudd

I posten inngår bundne bankinnskudd på skattetrekkskontoen med TNOK 21 046 per 31.12.18 for Fagforbundet og TNOK 21 947 for konsernet.

Note 3 – Driftsinntekter/forsikrings- og kontingentkostnader (alle tall i tusen)

Driftsinntekter

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
973 942	1 023 385	Kontingentinntekter	1 023 385	973 942
258 006	259 740	Forsikringsinntekter	259 740	258 006
144 334	148 460	Øvrige inntekter	178 757	172 745
1 376 281	1 431 585	Sum	1 461 882	1 404 693

Forsikrings- og kontingentkostnader

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
182 591	192 822	Kontingentkostnader	192 822	182 591
316 096	319 720	Forsikringskostnader	319 720	316 096
498 686	512 542	Sum	512 542	498 686

Note 4 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte (alle tall i tusen)

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
229 163	231 263	Lønninger	246 907	245 440
41 546	42 241	Arbeidsgiveravgift	44 847	44 083
69 582	38 188	Pensjonskostnader	41 317	73 474
12 173	6 924	Andre ytelser	12 374	15 000
352 463	318 618	Sum	345 445	377 997
350,8	347,8	Antall årsverk	370,6	372,8

Godtgjørelser til ledende personer i Fagforbundet i 2018

	Lønn 1)	Pensjons kostnader	Annen godtgjørelse
Forbundsleder	1 286	240	26
Arbeidsutvalget forøvrig	9 078	1 583	98
Forbundsstyret forøvrig	0	0	319
Sum	10 364	1 823	442

1) Lønn/honorar er utbetalt lønn/honorar i regnskapsåret 2018.

Det er ikke gitt lån til forbundsleder. Det er gitt billån på TNOK 71 til de øvrige i Arbeidsutvalget. Øvrige ansatte har lån på til sammen TNOK 2 262, herav rentefrie lån på TNOK 1 456, billån med en årlig rente på 2,1 % og 5 års avdragstid på TNOK 734, og boliglån med en årlig rente på 3 % og inntil 20 års avdragstid på TNOK 72.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi forbundsleder eller øvrige valgte noe særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet.

Revisjonshonorar

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
425	440	Avtalt honorar for lovpålagt revisjon	560	538
33	20	Honorar for utvidet finansiell revisjon	44	56
117	251	Honorar andre attestasjonstjenester	264	130
163	117	Honorar andre tjenester utenfor revisjon	136	172

Beløpene er oppgitt uten merverdiavgift.

Note 5 - Pensjonskostnader og -forpliktelser

Kommunal Landspensjonskasse

Den ordinære tariffestede tjenestepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir definert ytelse i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Fordi det foretas en fordeling av den aktuariemessige risiko mellom alle foretakene, kommunene og fylkeskommunene som deltar i ordningen, tilfredsstiller den kriteriene for det som betegnes som en Multiemployer-plan. Fremtidige premier vil påvirkes av risikomessige over- eller underskudd på nåværende og tidligere ansatte både i forbundet og i andre kommuner/foretak som inngår i ordningen. Premien vil også være påvirket av avkastning, lønnsvekst og utviklingen i folketrygdens grunnbeløp.

Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse (DnFp).

Enkelte tidligere ansatte og landsmøtevalgte fra tidligere Norsk Kommuneforbund har pensjonsavtale i DnFp. Ettersom DnFp er underfinansiert i forhold til forpliktelsene ble det i 1993 inngått avtale om at Fagforbundet dekker 2/3 av forpliktelsene og Landsorganisasjonen i Norge 1/3.

KLP servicepensjon

Ansatte i forbundet som er omfattet av overenskomsten mellom Handel og Kontor og Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening har anledning til å gå av med AFP ved 62 år. I forbindelse med regnskapsavslutningen er det foretatt en aktuarberegning av denne forpliktelsen.

Forbundet har en pensjonsforpliktelse for tidligere landsmøtevalgte i NKF fra 58 til 63 år. Denne pensjonsforpliktelsen er dekket opp gjennom en servicepensjon i KLP.

Nordeaordningen

Tidligere valgte og ansatte i Norsk Helse- og Sosialforbund er dekket av en pensjonsavtale i Nordea. Det er en lukket ordning, siden det ikke tas opp nye i ordningen. Pensjonsordningen gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser, kalt ytelsesplaner. Pensjonsordningen består av kollektiv pensjonsordning. Den er i hovedsak fondsbasert og gir rett til definerte pensjonsytelser. Fra og med 1.1.2007 er livrenteordningen i Nordea avviklet og erstattet med usikrede ordninger.

Oslo Pensjonsforsikring (OPF)

Det er tre ansatte og valgte i Fagforbundet som har permisjon fra Oslo kommune og derigjennom har opprettholdt medlemskapet i Oslo Pensjonsforsikring (OPF). Pensjonsordningen i Oslo Kommune er imidlertid slik at det er tjenestestedene som må dekke pensjonene frem til 65 år. Det innebærer at Fagforbundet får et krav fra OPF for det som blir utbetalt av pensjon fra 62 - 65 år. I tillegg skal forbundet dekke differansen mellom AFP 62 - 65 år og 66 % av pensjonsgrunnlaget.

Usikret pensjonsordning

Det er inngått ansettelseskontrakter hvor det er foretatt tilleggsavsetninger i forbundets regnskap, for at de ansatte dette gjelder skal få den pensjonsytelsen som er avtalt.

Amortiseringsperiode estimatavvik

Forbundet benytter seg av korridormetoden for innregning av estimatavvik knyttet til sikrede pensjonsordninger gjennom Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Nordea. Amortiseringsperioden benyttet for estimatavvik knyttet til forpliktelsen sikret gjennom Nordea tilsvarende gjennomsnittlig forventet gjenværende opptjeningstid for medlemmene av ordningene. For pensjonsforpliktelsen sikret gjennom KLP benyttes gjenværende forventet opptjeningstid for ordningen som helhet, estimert til 15 år. Forventet gjenstående tjenestetid for forbundets medlemmer av fellesordningen er estimert til 8,4 år.

Økonomiske forutsetninger

	2018	2017
Diskonteringsrente	2,60 %	2,40 %
Forventet lønnsregulering	2,75 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	1,73 - 2,50 %	1,48 - 2,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	4,30 %	4,10 %
Forventet G-regulering	2,50 %	2,25 %
Dødlighetstabell	K2013	K2013

De aktuariemessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografi.

Fagforbundet 2018

(alle tall i hele tusen)

PENSJONER	Nordea	DNFP	KLP SERV	OPF	Usikret ordn.	Forpliktelse>	Midler>
						midler	forpliktelse
						Sum	KLP
Nåverdi fremt pensjonsforpl	253 661	4 865	16 715	5 348	7 415	288 004	924 822
Pensjonsmidler 31.12	164 420					164 420	687 640
Over/underdekning 31.12	89 241	4 865	16 715	5 348	7 415	123 584	237 182
Arbeidsgiveravgift	12 583	686	2 357	754	1 046	17 425	33 443
Ikke bokført estimatavvik	-58 833					-58 833	-315 864
Pensjonsforpl (+)/midler (-) netto inkl arb.g.avg. 31.12.	42 991	5 551	19 072	6 102	8 461	82 176	-45 240
PENSJONSKOSTNADER	Nordea	DNFP	KLP SERV	OPF	Usikret ordn.	Sum	KLP
Nåverdi av årets pensjonsopptjening/endringer i pensjonsforpliktelse	9 212		-790	1 687	55	10 164	36 153
Rentekostnad pensjonsforpliktelse	6 200	113				6 313	21 275
Forventet avkastning av midler	-6 310					-6 310	-26 995
Administrasjonskostnader	2 349					2 349	2 110
Egenandel pensjon							-3 783
Utbetalt pensjon KLP servicepensjon			1 333			1 333	
Bokført estimatavvik inkl aga	-18 895	1 085				-17 811	13 389
Pensjonskostnad ekskl aga	-7 443	1 198	543	1 687	55	-3 961	42 150
Arbeidsgiver avgift	1 615		77	238	8	1 937	4 055
Årets netto pensjonskostnad	-5 829	1 198	619	1 925	63	-2 025	46 205
Antall aktive i hver ordning	51	0	14	3	3		318

Fagforbundet 2017

(alle tall hele tusen)

PENSJONER	Nordea	DNFP	KLP SERV	OPF	Usikret ordn.	Forpliktelse>	Midler>
						midler	forpliktelse
						Sum	KLP
Nåverdi fremt pensjonsforpl	262 542	4 413	17 505	3 661	7 360	295 482	861 266
Pensjonsmidler 31.12	148 552					148 552	647 142
Over/underdekning 31.12	113 990	4 413	17 505	3 661	7 360	146 929	214 124
Arbeidsgiveravgift	16 073	622	2 468	516	1 038	20 717	30 191
Ikke bokført estimatavvik	-56 803					-56 803	-286 963
Pensjonsforpl (+)/midler (-) netto inkl arb.g.avg. 31.12.	73 259	5 036	19 973	4 177	8 398	110 843	-42 648

PENSJONSKOSTNADER	Nordea	DNFP	KLP SERV	OPF	Usikret ordn.	Sum	KLP
Nåverdi av årets pensjonsopptjening/endringer i pensjonsforpliktelse	8 935		1 510	2 239	250	12 934	32 990
Rentekostnad pensjonsforpliktelse	6 319	127				6 446	21 127
Forventet avkastning av midler	-5 209					-5 209	-21 107
Administrasjonskostnader	2 546					2 546	1 986
Egenandel pensjon							-3 747
Utbetalt pensjon KLP servicepensjon			1 322			1 322	
Bokført estimatavvik inkl aga	6 111	363				6 475	13 818
Pensjonskostnad ekskl aga	18 703	490	2 832	2 239	250	24 515	45 067
Arbeidsgiver avgift	1 775		399	316	35	2 526	4 406
Årets netto pensjonskostnad	20 478	490	3 232	2 555	285	27 040	49 474
Antall aktive i hver ordning	47	0	14	2	3		310

Den negative pensjonskostnaden på Nordea ordningen har sammenheng med at Fagforbundet ikke benytter seg av korridormetoden på den usikrede delen av pensjonsforpliktelsen. En har i 2018 bokført en actuariell gevinst på 20 MNOK eksklusiv AGA som skyldes oppdatering av bestanden samt erfaringsavvik.

Konsern Forpliktelse/ midler (alle tall i tusen)

	2018		2017	
	Forpliktelse > midler	Midler > forpliktelse	Forpliktelse > midler	Midler > forpliktelse
Nåverdi fremt pensjonsforpl	289 259	1 012 532	296 625	949 665
Pensjonsmidler 3112	164 420	752 808	148 552	713 681
Over/underdekning 3112	124 839	259 723	148 073	235 984
Arbeidsgiveravgift	17 594	36 468	20 868	33 084
Ikke bokført estimert avvik	-58 833	-345 627	-56 803	-315 381
Pensjonsforpl (+)/midler (-) netto inkl arb.g.avg 31.12	83 600	-49 436	112 138	-46 313

Konsern (alle tall i tusen)

Pensjonskostnader	2018	2017
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	48 880	48 672
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	29 745	29 790
Årets brutto pensjonskostnad	78 625	78 462
Forventet avkastning av midler	-36 061	-28 596
Administrasjonskostnader	4 647	4 713
Egenandel pensjon	-4 125	-4 029
Utbetalt pensjon KLP servicepensjon	1 333	1 322
Bokført estimatavvik inkl aga	-3 102	21 601
Pensjonskostnad ekskl aga	41 317	73 474
Arbeidsgiveravgift	6 482	7 311
Årets netto pensjonskostnad	47 798	80 785

Note 6 – Varige driftsmidler (alle tall i tusen)**Fagforbundet**

	Fast eiendom	Maskin og Program- vare	Inventar og kontor- maskiner	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.18	337 375	49 937	11 995	1 581	400 887
Tilgang kjøpte driftsmidler 2018	3 646	3 727	468	3 479	11 320
Avgang driftsmidler 2018	12 373	0	356	1 537	14 266
Anskaffelseskost pr. 31.12.18	328 647	53 664	12 106	3 523	397 941
Akkumulerte avskrivninger	96 804	33 578	11 617	0	141 999
Bokført verdi 31.12.18	231 843	20 086	490	3 523	255 942
Årets avskrivninger	7 069	8 394	339	0	15 802

Økonomisk levetid	10 år – uendelig	3 - 5 år	3 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Ingen

Årets avgang består av salg av fire leiligheter i Oslo og en i Bergen, samt anlegg som ikke lenger eksisterer. Gevinst ved salg av leilighetene er på TNOK 6 480.

Edb-utstyr avskrives over 3 år. Aktivert programvare og utviklingskostnader avskrives over 3-5 år.

Det er foretatt en dekomponering av forbundets eierseksjon i sameiet Keyzersgate 15. De ulike komponentene er vurdert i forhold til forventet levetid.

Forbundet leier diverse kontormaskiner, årlig kostnad er TNOK 2 000, og gjenstående leietid er 1 år.

Konsern (alle tall i tusen)

	Fast eiendom	Maskin og Program-vare	Inventar og kontor-maskiner	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.18	383 146	49 937	11 995	1 581	446 658
Tilgang kjøpte driftsmidler 2018	4 353	3 727	468	3 479	12 027
Avgang driftsmidler 2018	12 373	0	356	1 537	14 266
Anskaffelseskost pr. 31.12.18	375 125	53 664	12 106	3 523	444 419
Akkumulerte avskr./nedskr.	111 843	33 578	11 617	0	157 039
Bokført verdi 31.12.18	263 281	20 086	490	3 523	287 380
Årets avskrivninger	8 116	8 394	339	0	16 849
Økonomisk levetid	10 år – uendelig	3 - 5 år	3 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Ingen	

Note 7 - Datterselskap, tilknyttet selskap m.v. (alle tall i tusen)

Firma	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel		
Fagakademiet	Oslo	100 %	100 %		
Forbundshuset AS	Tromsø	100 %	100 %		
Kommunekonsult AS	Oslo	100 %	100 %		
	Fagakademiet	Forbundshuset AS	Kommune konsult AS	Sum	
Anskaffelseskost	0	1 500	0	1 500	
Inngående balanse 01.01.2018	23 040	5 717	298	29 055	
Andel årets resultat	-3 381	1 852	-30	-1 559	
Utgående balanse 31.12.2018	19 659	7 569	267	27 495	
	Fagakademiet	Forbundshuset AS	Kommune konsult AS	Sum	
Andel av årets resultat	-3 381	1 852	-30	-1 559	
Tilskudd til drift	-10 200	0	0	-10 200	
Kostnad ved investering i datterselskap	-13 581	1 852	-30	-11 759	

Note 8 – Aksjer og andeler i andre foretak m.v. (alle tall i tusen)

Fagforbundet

Finansielle anleggsmidler 2018	Eierandel	Anskaffelses kost	Balanseført verdi
Sparebank1 gruppen AS	0,78 %	47 012	47 012
Klassekampen AS	14,79 %	7 547	5 664
Sørmarka AS	5,74 %	2 139	2 011
Sparebanken 1 Østlandet	0,28 %	20 557	20 557
Oslo Kongressenter Folkets Hus AS	2,80 %	1 421	1 421
Sum		78 676	76 664

Det er blitt foretatt en reversering av tidligere års nedskrivning av verdi, på henholdsvis Klassekampen AS med TNOK 3 055, og Sørmarka AS med TNOK 618. Reverseringen er presentert som annen finanskostnad i resultatregnskapet.

Finansielle anleggsmidler 2017	Eierandel	Anskaffelses kost	Balanseført verdi
Sparebank1 gruppen ASA	0,78 %	47 012	47 012
Klassekampen AS	14,79 %	7 547	2 609
Sørmarka AS	5,74 %	2 139	1 393
Sparebanken Hedmark	0,30%	20 557	20 557
Oslo Kongressenter Folkets Hus AS	2,80 %	1 421	1 421
Sum		78 676	72 991

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

	2018	2017
Aksjefond	45 121	38 032
Obligasjonsfond	135 509	97 115
Pengemarkedsfond	61 375	44 070
Kortsiktige pengeplasseringer	242 004	179 217

Pengemarkedsfond

Består av andeler i følgende to fond: Holberg Likviditet, og Dansk Invest Norsk Likviditet Inst.

Obligasjonsfond

Består av andeler i følgende åtte fond: DnB Obligasjon (III), Alfred Berg, Nordea Statsobligasjon, DnB Global Credit Short, PGIM Global Corporate Hdg, Payden Global ShortBond Fund Hdg., Loomis Sayles Sust Glob Corp og Payden Global Bond Short Fund

Aksjefond Norge	Antall andeler	Snitt kostpris (tall i hele kr)	Markeds kurs (tall i hele kr)	Anskaffelses kost (tall i hele tusen)	Bokført verdi/ markedsverdi (tall i hele tusen)
Nordea Norge	1 372	9 919	10 750	13 605	14 745
Storebrand Verdi	11 072	598	647	6 616	7 168

Aksjefond Internasjonalt	Antall andeler	Snitt kostpris (tall i hele kr)	Markeds kurs (tall i hele kr)	Anskaffelses kost (tall i hele tusen)	Bokført verdi/ markedsverdi (tall i hele tusen)
KLP aksjeVerden Indeks	2 117	2 598	2 695	5 501	5 705
Nordea Stabile Ak KLP Aksje Fremvoksende markeder Indeks II	1 379	2 749	3 048	3 790	4 201
SGA Global Equity Growth Fund	646	1 760	1 769	1 137	1 143
Ardevora Global Long Only SRI C	3 640	1 181	1 177	4 300	4 286
AKO Global Long-Only	3 288 662	1	1	4 000	3 921
	5 229	765	756	4 000	3 952

Note 9 – Ansvarlige lån og andre langsiktige fordringer (alle tall i tusen)

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
2 472	2 333	Personallån	2 333	2 472
34 709	0	Fondet til stønadskassa *	0	34 709
1 602	1 602	Sparebank 1 gruppen A/S	1 602	1 602
1 510	1 364	European Federation of Public Services Unions	1 364	1 510
1 602	840	Lån til fagforeninger	840	1 602
16 808	18 798	Egenkapitalinnskudd KLP	20 643	18 454
54	98	Andre fordringer	98	54
58 758	25 035	Sum	26 880	60 404

Av beløpet på TNOK 25 035 forfaller TNOK 21 830 etter 2019.

*** Fondet til stønadskassa**

Fagforbundets Stønadskasse ble per 1. januar 2019 endret fra en ordning med overskuddsfond til en ordinær gruppeforsikring. Overskuddsfondet ble løst opp og brukt til forskuddsbetaling av premie

Beløpet som ble forhåndsbetalt i premie for 2019 utgjorde TNOK 39 511.

Oversikt over Stønadskassa:
(alle tall i tusen)

Inngående balanse 01.01.18	34 709
Andel årets resultat	4 802
Forskuddsbetalt forsikringspremie	-39 511
Utgående balanse 31.12.18	0

Note 10 – Mellomværende med selskap i samme konsern m.v. (alle tall i tusen)

	2018	2017
Kortsiktige fordringer	365	362
Langsiktige fordringer	8 985	8 985
Kortsiktig gjeld	-270	-121
Sum netto mellomværende med selskap i samme konsern	9 079	9 226

Note 11 – Skatt (alle tall i tusen)

Fagforbundet	2018	2017
Overskudd ved utleie av leiligheter	285	221
Betalbar skatt	86	59

Konsernet

Utsatt skatt skyldes midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi i de to datterselskapene Forbundshuset AS og Kommunekonsult AS.

	2018	2017
Midlertidige forskjeller		
Varige driftsmidler	4 273	4 325
Fremførbart underskudd	-6 357	-8 737
Sum midlertidige forskjeller/grunnlag utsatt skatt	-2 084	-4 412
Skattesats	22 %	23 %
Beregnet utsatt skattefordel	-458	-1 015
Ikke balanseført utsatt skattefordel	1 327	1 381
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	869	366
Endring utsatt skatt	503	476

Beregning av skattekostnaden		
Betalbar skatt	86	59
Endring utsatt skatt	503	476
Sum skattekostnad/-inntekt (-)	589	535

Note 12 - Andre avsetninger for forpliktelser (alle tall i tusen)

	2018	2017
Lønnsforpliktelse	558	928
Norsk Folkehjelp	15 750	21 000
Nicaraguafondet	400	400
Sum	16 708	22 328

Under lønnsforpliktelse dekkes forpliktelser overfor tidligere valgt i LOs politiske ledelse.

Fagforbundet og Norsk Folkehjelp har fornyet samarbeidsavtalen i landsmøteperioden 2018-2021. Fagforbundet skal bidra med inntil TNOK 21 000 fordelt på fire år. Fagforbundet overtok administrasjonen av Nicaraguafondet fra AOF i 2015. Fondet sitt hovedformålet er å utdele stipendier til unge musikere i Nicaragua i samarbeid med fagbevegelse i landet. Det er ikke delt ut noe stipend i 2018.

Note 13 – Egenkapital (alle tall i tusen)

Egenkapital består av følgende fond:

	Konflikt- fondet	Disposisjons- fond	Solidaritets- fond	Yrkesskadefond branntj.menn	Landsmøte- fond	Sum
EK 31.12.2017	335 000	463 908	13 714	706	8 000	821 328
Sum resultat- disponering	-257	127 870	141	56	-437	127 374
Overføring mellom fond	122 000	-130 000	0	0	8 000	0
EK 31.12.2018	456 743	461 778	13 855	762	15 563	948 702

Konfliktfondet ble belastet med TNOK 257 i 2018. Det foreslås å bygge opp kampfondet ved å overføre TNOK 122 000 fra disposisjonsfondet. I retningslinjene til vedtektene skal kampfondet ha en dekning på kr 1 500 pr. yrkesaktivt medlem, etter overføringen vil det være dekning på kr 2 000 pr. yrkesaktivt medlem.

Solidaritetsfondet hadde i 2018 inntekter på TNOK 141, men ingen kostnader.

Yrkesskadefond branntjenestemenn hadde inntekter på TNOK 56, men ingen kostnader.

Kostnaden til landsmøtet og landskonferansene i yrkesseksjonene ble i 2018 på TNOK 437. For å bygge opp fondet til neste landsmøte i 2021, må fondet tilføres midler med TNOK 8 000.

Note 14 – Andre ikke balanseførte forpliktelser

Forbundet hadde pr. 31.12.18 et kausjonsansvar på TNOK 5 278 i forbindelse med leie av kontorlokaler.

Note 15 - Regnskap spesifisert på aktivitetsnivå (alle tall i tusen)

Aktivitetsgruppe	2018	2017	Endring
Anskaffede midler			
Kontingentinntekter	1 023 385	973 942	49 443
Forsikringskontingent	259 740	258 006	1 735
Andre inntekter	148 460	144 334	4 127
Netto finansinntekter	6 933	6 865	67
Sum anskaffede midler	1 438 518	1 383 147	55 371
Forbrukte midler			
Kostnader til anskaffede midler			
Verving, medlemsoppfølging og lignende	15 539	8 717	6 823
Sum kostnader til anskaffede midler	15 539	8 717	6 823
Kostnader til organisasjonsformål			
Kontingent- og forsikringskostnader	512 542	498 686	13 856
Tariff og tvistesaker	13 622	10 655	2 967
Samfunnspolitisk arbeid	18 326	36 451	-18 125
Solidaritet og internasjonalt arbeid	6 176	26 828	-20 652
Kommunikasjon	38 650	36 568	2 082
Yrkesfaglig arbeid	61 336	66 068	-4 733
Organisatorisk arbeid	216 394	235 027	-18 633
Lønn og personalkostnader	316 648	351 478	-34 830
Drift	111 910	104 449	7 461
Sum kostnader til organisasjonsformål	1 295 605	1 366 212	-70 607
Aktivitetsresultat	127 374	8 218	119 156

Tabellen viser Fagforbundets årsregnskap framstilt etter aktivitet gruppert etter prosjekt. Aktivitetsnoten er satt opp etter foreløpig regnskapsstandard om god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.

Aktivitetsnoten er omarbeidet i 2018 regnskapet, i forhold til tidligere år. 2017 tallene i noten er derfor presentert noe annerledes enn i fjorårets regnskap.

Organisatorisk arbeid består blant annet av organisasjonsrettet opplæring, pensjonistarbeid, ungdomsarbeid. Samfunnspolitisk arbeid består blant annet av valgkamp, omstilling, alliansebygging, og solidaritet og internasjonalt arbeid. Yrkesfaglig arbeid består av virksomheten til seksjonene og yrkesfaglige stipender.

Note 16 – Nærstående parter (alle tall i tusen)

	2018	2017
Fagforbundets fagforeninger (Organisasjonsledd i Fagforbundet)		
Andel av medlemskontingent	253 312	238 753
Lønnskostnader	-2	0
Driftskostnader	7 523	7 557
Forbundsregioner (Organisasjonsledd i Fagforbundet)		
Lønnskostnader	-1 022	-786
Driftskostnader	180 472	189 616
Fagakademiet (Datterselskap)		
Lønnskostnader	-76	-73
Driftskostnader	9 508	9 556
Forbundshuset AS (Datterselskap)		
Driftskostnader	1 699	1 656
LO Kommune (Fagforbundet er representert i styret)		
Lønnskostnader	-1 318	-1 283
Driftskostnader	388	386
For velferdsstaten (Får bevilgning fra Fagforbundet og har en styrerepresentant)		
Lønnskostnader	152	41
Driftskostnader	5 000	4 700
Res Publica (Får bevilgning fra Fagforbundet og leder av Fagforbundet har et verv)		
Driftskostnader	2 000	2 000

En part er en nærstående part til et foretak dersom parten direkte eller indirekte kontrollerer, blir kontrollert av, eller er under samme kontroll som foretaket, eller har en interesse som gir betydelig innflytelse over foretaket.

Note 17 – Spesifikasjon av annen driftskostnad (alle tall i tusen)

Fagforbundet			Konsern	
2017	2018		2018	2017
60 488	71 284	Kontorholds kostnader	75 309	63 945
3 123	351	Streikebidrag	351	3 123
41 393	36 985	Andre fremmedytelser	40 183	45 300
68 555	52 676	Reise og møtekostnader	58 448	75 062
27 226	29 338	Stipend	29 338	27 226
201 004	200 485	Tilskudd	200 485	201 004
62 853	23 299	Bevilgninger	23 299	62 853
44 594	49 765	Øvrige driftskostnader	49 939	44 707
509 236	464 183	Sum	477 352	523 220

Note 18 – Gjeld til kredittinstitusjoner (alle tall i tusen)

Konsern

Bokført gjeld som er sikret ved pant og lignende	2018	2017
Gjeld til kredittinstitusjoner	16 000	18 500
Bokført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet for bokført gjeld		
Bygning inkl. tekniske installasjoner	27 938	28 278
Tomt	3 500	3 500
Fordringer	290	139
Sum	31 728	31 917

31. desember 2018

16. mai 2019

Mette Nord
Forbundsleder

Odd Haldgeir Larsen

Sissel Merete Skoghaug

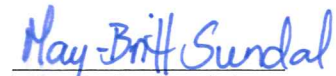
Anne Green Nilsen

Svend Morten Voldsrud

Iren Mari Luther

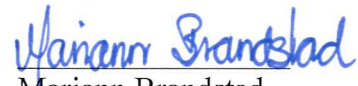
May-Britt Sundal

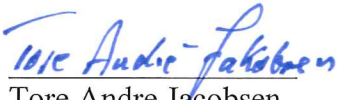
Stein Guldbrandsen

Trond Finstad

Mariann Brandstad

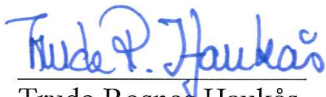
Tore Andre Jacobsen

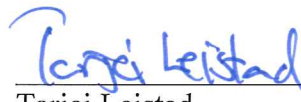
Helene Harsvik Skeibrok

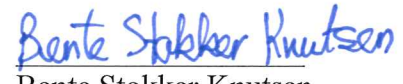
Roger Dehlin

Trude Rosnes Haukås

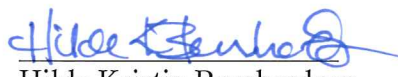
Tarjei Leistad

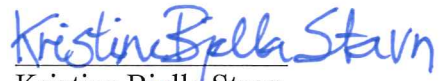
Bente Stokker Knutsen

Trond Helland

Hilde Kristin Bernhardsen

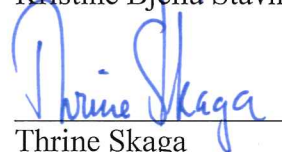
Kristine Bjella Stavn

Bjørg Hageløkken

Mats Monsen

Thrine Skaga
Konst. administrativ leder

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til Landsstyret i Fagforbundet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Fagforbundet som består av forbundsregnskap og konsernregnskap. Forbundsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av forbundets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av forbundet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i forbundets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til forbundets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle forbundet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av forbundets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om forbundets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at forbundets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 20. juni 2019
ERNST & YOUNG AS

Kjetil Andersen
statsautorisert revisor